

3. Уголовный кодекс РСФСР / Мин-во юстиции РСФСР ; ред.: М. М. Левина, Е. Я. Лямина. – М. : Госюриздат, 1960. – 176 с.
4. Уголовный кодекс Китайской Народной Республики : принят на 5-й сессии Всекитайского собрания народных представителей шестого созыва 14 марта 1997 г. / под ред. А. И. Коробсева ; пер. с китайск. Д. В. Вичикова. – СПб. : Юрид. центр Пресс, 2001. – 303 с.
5. Нерсесянц В. С. Общая теория права и государства : учебник / В. С. Нерсесянц. – М. : Норма, 1999. – 552 с.
6. Стручков С. К. Цели и средства в праве: понятия и признаки / С. К. Стручков // Вестник ВУиТ. Сер. «Юриспруденция». – Тольятти : ВУиТ. – 2003. – Вып. 27. – С. 15- 21.
7. Якупин В. Цели уголовной ответственности / В. Якупин, О. Тюшняков // Уголовное право. – 2003. – № 2. – С. 88- 89.
8. Анисимов Д. И. Функции уголовного права / Д. И. Анисимов // Вестник юридического факультета : сб. науч. тр. – Самара : Изд-во Самар. гуманит. акад., 2006. – Вып. 7. – С. 41- 52.

АБАКИНА-ПЛЯВСЬКА Л. М.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
молодший науковий співробітник науково-дослідної частини,
кандидат юридичних наук

ПРИЧЕТНІСТЬ ДО ЗЛОЧИНУ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ КРАЇН ПРЕЦЕДЕНТНОГО ТИПУ ПРАВА

Інститут причетності до злочину є актуальним та перспективним напрямком наукових досліджень у сучасній доктрині кримінального права. Практичного значення мають доробки як в теоретичній площині, так і щодо нормативного регулювання. В аспекті останнього значимі є дослідження у сфері законодавчого досвіду зарубіжних країн.

Так, причетність до злочину — це умисне або необережне протиправне діяння (дія або бездіяльність) без ознак співучасті, що пов'язане з основним (попереднім) злочином, яке не сприяє та не обумовлює його вчинення. Пропонується проаналізувати загальні особливості законодавчого закріплення причетності до злочину в законодавстві країн прецедентного типу права (Великобританія, США).

Прецедентний тип правової системи характеризується відсутністю Кримінального кодексу чи подібного кодифікованого акта, натомість діють окремі закони, які містять у собі форми загальної частини кримінального права та передбачають відповідальність за окремі категорії злочинів тощо. Так, згідно з параграфом 4 Закону про кримінально-карні посягання 1981 р. встановлюється кримінальна відповідальність за надання будь-якої допомоги правопорушникові або прийняття чи

згода прийняти винагороду за приховування інформації про арештний злочин.

Згідно з положеннями Закону про кримінальне право 1967 р. на підставі обвинувального акта тюремному ув'язненню на строк до 2 років підлягає особа, яка, знаючи, що будь-яка інша особа винна у вчиненні арештного злочину, без законних повноважень здійснює будь-яку дію з наміром перешкодити затриманню або кримінальному переслідуванню такої особи; якщо особа (причетна), знаючи або вважаючи, що був вчинений арештний злочин і при цьому має інформацію, здатну налати істотну допомогу в забезпеченні кримінального переслідування або застудження правопорушника, не повідомляє чи погоджується не повідомляти таку інформацію.

Аналізуючи вказані положення кримінального права Великої Британії, можна дійти висновку щодо існування безпосередньої вказівки на визнання англійським законодавцем злочинності окремих причетних діянь. Хоча норми, яка закріплювала б визначення причетності не існує, натомість встановлюється кримінальна відповідальність осіб, що приховують злочинця, злочин, його наслідки, не повідомляють відповідним органам інформацію про злочин, злочинця, та навіть зазначається конкретний вид та розмір покарання за такі дії.

Наступним до розгляду пропонується кримінальне законодавство США в частині визначення причетності до злочину. Так, джерелами федерального кримінального законодавства США є: Конституція США 1787 року, Примірний кримінальний кодекс, кримінальні кодекси окремих штатів, акти Конгресу, підзаконні акти, а також норми міжнародного кримінального права, незначною мірою — право індіанських племен. На теперішній час реформу кримінального права проведено у більшості штатів країни: за різними джерелами, у 33–37 штатах було прийнято і набуло чинності нові кримінальні кодекси.

Так, наприклад, статтею 2.06 Примірного Кримінального кодексу США передбачено, що особа є співучасником у вчиненні посягання, якщо вона: 1) з метою сприяти вчиненню посягання або полегшити його вчинення: а) підбурює іншу особу до його здійснення; б) допомагає чи погоджується або намагається допомогти іншій особі у плануванні або здійсненні злочину; в) будучи особою юридично зобов'язаною попередити скоєння даного посягання, не здійснює належних для цього дій; 2) закон прямо оголошує її поведінку складовою співучасті. Таким чином, робиться висновок, що за даним правовим актом особа, яка вчиняє причетне діяння, визнається співучасником злочину.

Водночас, відповідно до параграфу 20.00. Кримінального кодексу штату Нью-Йорк США, кримінальна відповідальність передбачена за дії особи, якщо вона, діючи з психічною винністю, необхідною для його вчинення, навмисно будь-як сприяє іншій особі у вчиненні злочину.

Варто зазначити, що США, будучи представником прецедентного права, також має досвід законодавчого закріплення правових явищ в окремих законах, які діють як на федеральному рівні, так і в окремих штатах. Для прикладу, слід звернути увагу на один із таких законів — Закон про боротьбу з практикою корупції за кордоном, який спрямований на боротьбу з підкупом і стосується бухгалтерських книг та звітності (Foreign Corrupt Practices Act of 1977). Цей нормативно-правовий акт містить термін «обізнаність», який характеризує дії особи, яка заздалегідь була поінформована про злочинну діяльність іншої особи, але не повідомила про це відповідні органи, що прямо свідчить про визнання прогнаним одним з видів причетності до злочину — недонесення про злочин.

Є. Ю. Полянський, вивчаючи особливості кримінального права США, указує на практику притягнення до кримінальної відповідальності за дії інших осіб, використання об'єктивного ставлення у вику при притягненні до відповідальності співучасників злочину, як приклади наводить практику використання доктрини Пінкертон, яка походить від судового прецеденту у кримінальній справі Пінкертон 1946 року, судового прецеденту у справі Скейлза.

Отже, з аналізу вищезгаданих кримінально-правових норм законодавства країн прецедентного типу права вбачається певне ототожнення інститутів співучасті та причетності до злочину. Як до співучасників, так і до причетних до злочину осіб застосовується однаково суворе покарання, таким чином, відсутня диференціація заходів кримінально-правового впливу, в залежності від характеру вчиненого діяння (в розрізі співучасті та причетності). Таким чином, для країн вказаного типу права властива така модель законодавчого закріплення причетності до злочину, яка характеризується певним спорідненням причетності до злочину та співучасті у ньому, відсутністю розмежування цих кримінально-правових явищ та диференціації покарання в залежності від вчиненого виду діяння.

Список використаних джерел

1. Полянський Є. Деякі практичні аспекти відповідальності співучасників за кримінальним правом США / Є. Полянський // Актуальні проблеми Європейської інтеграції. – 2012. – Вип. 9. – С. 118- 124.